

**Na styku percepcji wzrokowej i społecznej.
O podejmowaniu cudzej perspektywy
i czytaniu umysłu**

Adam Putko

**Na styku percepcji wzrokowej i społecznej.
O podejmowaniu cudzej perspektywy
i czytaniu umysłu**

Poznań 2021

WPiK Open Access 01

Copyright by:
Adam Putko

Copyright by:
Wydawnictwo Rys

Redaktor naukowy WPiK Open Access:
dr hab. Aleksandra Piłarska, prof. UAM

Recenzja:
prof. dr hab. Marta Białecka-Pikul

Koncepcja okładki:
Wydział Psychologii i Kognitywistyki UAM

Korekta i redakcja:
Sebastian Surendra

Wydanie I
Poznań 2021

ISBN 978-83-66666-92-4

DOI 10.48226/978-83-66666-92-4

Wydanie:

Wydawnictwo Rys
ul. Kolejowa 41
62-070 Dąbrówka
tel. 600 44 55 80

e-mail: tomasz.paluszynski@wydawnictworys.com
www.wydawnictworys.com

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział 1.	
Nowy paradygmat badań nad podejmowaniem wzrokowej perspektywy poziomego pierwszego	11
1.1. Wprowadzenie.....	11
1.2. Zadanie z kropkami i zjawisko interferencji allocentrycznej	11
1.2.1. Dane wspierające pierwotną interpretację efektu zgodności perspektyw	15
1.3. Istota sporu w badaniach nad podejmowaniem wzrokowej perspektywy z wykorzystaniem zadania z kropkami.....	19
1.4. Podsumowanie	20
Rozdział 2.	
Nurt eksperymentalny w badaniach nad zjawiskiem interferencji allocentrycznej – manipulacja widocznością krytycznych bodźców.....	23
2.1. Wprowadzenie.....	23
2.2. Zadanie z kropkami w wersji z przeszkodą	24
2.3. Zadanie z kropkami w wersji z goglami	26
2.4. Zadanie z kropkami w wersji z urządzeniem maskującym kropki	29
2.5. Manipulacja czynnikiem zgodności perspektyw za pomocą widoczności bodźców	33
2.6. Podsumowanie	35
Rozdział 3.	
Nurt eksperymentalny w badaniach nad zjawiskiem interferencji allocentrycznej – manipulacja skoncentrowana na cechach bodźca centralnego	47
3.1. Wprowadzenie.....	47
3.2. Hipoteza ukierunkowywania uwagi.....	47
3.3. Podobieństwa i różnice między zadaniami w paradygmacie wskazówek wzrokowych i podejmowania wzrokowej perspektywy poziomego pierwszego	52
3.4. Czy mechanizmy odpowiedzialne za ukierunkowywanie uwagi są wystarczające, aby wywołać efekt zgodności perspektyw?	56
3.5. Więcej niż jeden mechanizm.....	60
3.6. Podsumowanie	64

Rozdział 4.	
Badania prowadzone w nurtach łączących podejście eksperymentalne z innymi metodami	71
4.1. Wprowadzenie.....	71
4.2. Badania neuroobrazowe.....	71
4.3. Interferencja allocentryczna u osób z autyzmem	73
4.4. Badania łączące miary behawioralne podejmowania perspektywy z samoopisowymi miarami wrażliwości społecznej	76
4.5. Podsumowanie	78
Rozdział 5.	
Wnioski płynące z badań nad zjawiskiem interferencji allocentrycznej	81
5.1. Wprowadzenie.....	81
5.2. Jak badać podejmowanie wzrokowej perspektywy poziomu pierwszego	81
5.2.1. Czynniki perspektywy	82
5.2.2. Czynniki widoczności krytycznych bodźców.....	83
5.2.3. Relewantność bodźców.....	85
5.2. Wyjaśnienia integrujące elementy hipotezy niejawnej mentalizacji i submentalizacji	87
5.3. Problem identyczności procesów związanych z jawnym i niejawnym podejmowaniem wzrokowej perspektywy oraz stopnia ich automatyczności	91
5.4. Interferencja allocentryczna z perspektywy psychologii rozwojowej ..	93
5.4.1. Podejmowanie perspektywy wzrokowej i psychologicznej przez dzieci głuche.....	95
5.4.2. Różnicowanie między własną a cudzą perspektywą – podejścia wyjaśniające.....	98
5.4.3. Uwspólnianie uwagi i efekt wskazywania u dzieci głuchych	99
5.4.4. Wnioski z badań osób niesłyszących i implikacje dla badań przyszłych	101
5.5. Podsumowanie	103
Literatura.....	105